

Szegedy Rezső dr.: Az irodalomtörténeti tanítás módszeréről. — Pécsi állami főreáliskola. 13—24. l.

Szenczy Győző: Kölcsönös vonatkozások a rajz és természettudományok tanításában. — Székesfehérvári cisztercezi-rendi kath. főgymnasium. 43—45. l.

Szevera János: Vallási mozzanatok a nevelésben. — Új-Verbászi községi algynasium. 3—8. l.

Tárkányi György: Vallás és műveltség. — Sepsiszentgyörgyi ev. ref. székely Mikó-kollegium. 16—41. l.

Tatár Balázs: Aesthetikai nevelés középiskoláinkban. — Nagy-Szalontai községi algynasium. 5—19. l.

Waldapfel János dr.: A házi és iskolai nevelésről. — M. kir. tanárképző-intézeti gyakorló főgymnasium. 3—7. l.

Wasylkiewicz Viktor dr.: Mi az oka a diákok folytonos tanulmányi és erkölcsi hanyatlásának? — Csik-Somlyói kath. főgymnasium. 5—28. l.

Wutz Albert dr.: Néhány őszinte szó a t. szülőkhöz. — Budapesti VIII. ker. közs. főreáliskola. 3—11 l.

Hibaigazítás. *Külföldi lapokból* című rovatunkba az áprilisi számban néhány hiba jutott be. Az új pæd. folyóirat czime: *Manatschrift für höhere Schulen*, szerkesztői *Köpke* és *Matthias*; a kétszer is idézett *Z. für das Gymnasialwesen*-nek pedig a közlés utolsó mondataiban sem kellett volna «Gymnáziumwesen»-né válnia; ugyanott a «Már Hoffmann» helyébe *Max Hoffmann* való.

VEGYESEK.

— **A közoktatásügyi költségvetés tárgyalása.** *Facta loquuntur!* Azért legelőször is ide iktatjuk, hogy az 1902. évi költségvetésnek 47 millió koronát kitevő főösszege $5\frac{1}{2}$ millió emelkedést mutat a tavalyihoz képest, a mely többletből 4 millió a rendes kiadásokra esik. Ez a folytonos emelkedés a legékesebben szólóan jellemzi Wlassics miniszter energikus kulturpolitikáját. Magáról a költségvetési vitáról kevesebb örömmel szólhatunk mint a tavalyiról. Nem, mintha nem beszéltek volna eleget, de a magja volt kevesebb. Hosszasan elnyújtózó, lapos tárgyalásban volt részünk a közoktatásügyi tárcaánál épen úgy mint a többieknél. Az egész hosszú költségvetési tárgyalásnak az a legkézzelfoghatóbb eredménye, hogy mindazon állami alkalmazottak, a kik az idei költségvetéstől helyzetük javulását remélték, ezen reményük beteljesedésében egy félesztendei késedelmet szenvedtek. A rossz nyelvek azt beszé-

lik, hogy ilyen formán már ki is van spórolva, az a 3 millió korona, a mit a kormány az idénre általányban előirányzott a tisztviselők fizetésének javítására.

A vitát szokásához híven Wlassics miniszter nyitotta meg. Beszéde teljesen a közoktatásügy keretében mozgott, s ott is főképen az actualis kérdések fontosabbjait világitotta meg, a mennyiben általános irányeszméit már több ízben, s többek közt a mult évben is kifejtette. Behatóan ismertette a középiskolai reformmozgalmaknak történetét és poroszországi megoldását, mely tudvalevőleg az egységes jogositást adja meg, de a mellett hangsúlyozza, hogy mindhárom (porosz) középiskola őrizze meg és ápolja a maga specziális irányzatát; a tanulókra bizza azután, hogy maguk segítsenek magukon, ha nem arra a főiskolai tanulmányra adják magukat, a melyik előtanulmányaiknak leginkább megfelel. A miniszter ennél helyesebbnek tartja azt az irányt, a mely felé minálunk terelődik a középiskolák fejlődése s a mely abban áll, hogy a tantervek közelítettétvén egymáshoz, az átmenettel járó pótlás megkönnyítettessék s az egyenlő jogositást a lehetőleg «egyenlő értékűség» készítse elő. Ez vitatható álláspont (a képviselőház azonban nem vitatta); egyelőre hasznot huzhatunk a porosz megoldásból, mely az egységes jogositás kérdésének megitéléséhez tapasztalati anyagot is fog szolgáltatni. — Kitért azután a miniszter középiskoláink zsufoltságára, melyet mint létező nagy bajt konstataált. Orvosszerűl a gyakorlati pályákat s az azokra készítő szakiskolákat ajánlja a febris gymnasialisban szenvedő szülőknek. Itt nélkülöztük a polgáriskolákra vonatkozó utalást. Leírja azután az állami népoktatás nagy arányú fejlődését s ezzel kapcsolatban ismerteti azon nagyjelentőségű intézkedéseit, a melyekkel a nép gyermekeit egész 20 éves korukig folytonos nevelőhatás alatt lehet tartani. Ezeket: a kisedővő és népiskola kapcsolatát, az ismétlő iskolázás fejlesztését, ifjúsági egyesületek szervezését, t. olvasóink már ismerik és elismerik s épen azért bizonyosan sajnálattal gondolnak arra, hogy ezt a szép nevelési rendszert nem egy nemzeti szellemű hadsereg nevelő hatása fejezi be.

A miniszter hiába akarta megnyitó beszédével a közoktatásügyre terelni a vitát. A szélsőbal már előre készült egyházpolitikát csinálni, ezuttal az 1848: XX. t.-cikk körül. De maguk a kezdeményezők sem buzgólkodtak valami nagyon hadi tervük kivitelén s pár nap mulva szétfolyt a vita s a hány főlshólaló, annyiféle tárgyról beszélt. A többnyire egynapi értékű főlshólalások közül kiemeljük a képviselőházban *Werner Gyula* beszédét, a ki alapos tudással mutatott rá arra, hogy túlliberalis törvényeink sok esetben milyen kevésbé biztosítják a nemzeti kultura föltétlen érvényesülését a hazai iskolákban, s konkrét esetekkel élesen megvilágitotta, hogy a rossz akarat hogyan használja föl visszaélésre a

kibúvó ajtókat. A főrendiházban *Takács Menyhért*, az új jászói prépost mondott egy igazán okos és szakszerű oktatásügyi beszédet, a mi csak annál kirívóbbá teszi az ellentétet s növeli a sajnálkozást, hogy a közoktatás fontos nemzeti ügyének olyan kevés hozzáértő képviselője van országgyűlésünkön.

— **Szüneti tanfolyamok.** Ezt a hasznos intézményt évről-évre erőteljesebbé fejleszti s egyúttal ki is terjeszti Wlassics miniszter. A középiskolai tanároknak már régóta életbe léptetett tanfolyama mellé a tavaly megindította a tanítóképző tanárokat, melynek minden tekintetben kiváló sikere folytán az idén is szervez hasonló tanfolyamot; új tanfolyamként indul a polgáriskolai tanároké, a kiknek mult évi slójd tanfolyama specialis irányánál fogva még nem volt rendszeres továbbképző tanfolyamnak tekinthető; szélesebb keretben és a rendszeresítés szándékával szerveztetnek az idén az elemi iskolai tanítók továbbképző tanfolyamai is, a mit a multban csak néhány szórványos, de sikerült kísérlet előzött meg.

Az ideai tanfolyamokról a következőkben adunk számot.

A középiskolai tanárok tanfolyama az idén nem továbbképző jellemű, hanem az új tanterv életbeléptetésével szükségesnek mutatkozó pótlásokra irányul. Három külön tanfolyam lesz. Az első július 1—8. között a *kísérleti chemiából* azon gymn. természetrajztanárok számára, a kik a chemiából képesítve nincsenek. Vezetője *Reichenhaller Kálmán dr.*, helye a budapesti V. ker. áll főreáliskola. Fölvesznek legfeljebb 20 hallgatót, a kik közül 15-en 60 kor. segítségben részesülnek. Célja a kísérletezésben útmutatást adni, a mire alig hisszük, hogy az az egy hét elég idő legyen. — A másik tanfolyam július 15-től 6 hétig tart a Nemzeti Tornaegyletben; célja a *játékdélutánok* vezetésére kiképezni az olyan középiskolai tanárokat, a kik a tornázásban gyakorlattal bírnak s 35 évesnél nem idősebbek. Fölvesznek 50 résztvevőt; 22-en kapnak 100 kor. segítséget. — A harmadik tanfolyam aug. 1—15. közt *történet-tanítási* lesz, azzal a czéllal, hogy az új tanterv szerinti kapcsolatát az egyetemes és hazai történelem tanításának értelmezze s a végrehajtáshoz módszeres irányítást adjon. Előadásokat tartanak ebben *Márki Sándor dr.* és *Sebestyén Gyula*, az Országos Közoktatási Tanács titkára. Részt vehetnek benne 30-an, a kik közül 20-an 80 korona segítségben részesülnek. A segítséget a kormány csak a rendelkezése alatt álló iskolák tanárainak adja.

A tanítóképző tanárok tanfolyama július 7-én kezdve két hétig tart. Vezetője *Pauer Imre dr.*, a ki a *paedagogiából* fog előadásokat tartani. *Pasteiner Gyula dr.* a *művészetek történetéből*, *Wittmann Ferencz* az *elektrophysikából* adnak elő. A tanfolyam tehát a tavalyihoz hasonlóan továbbképző jellemű. De e mellett érdekes és időszerű újítás,

hogy a tanfolyam hallgatói *Sebestyén Gyula* vezetésével konferenciákat tartanak, a melyeken a tanítóképzés általános methodikai kérdései között főleg a most elkészült új tanterv intentionái fognak megbeszéltetni. A résztvevők száma nincs korlátozva; a kormány 20 állami tanárnak (vidékieknek) ad 100—100 korona segítséget s egyúttal fölkérte a felekezeti hatóságokat, hogy kiküldöttjeiket segítsék. Úgy az állami, mint a felekezeti hallgatóknak ingyenes elszállásolást ajánl föl a kormány: férfiaknak a Pædagogium, nőknek a Csalogány-utcai intézet internatusában.

A *polgáriskolai* tanárok tanfolyama az előbbivel egyidejűleg fog tartatni, a mennyiben egyik tárgyuk: *Wittmann Ferencz* előadása közös. A tanfolyam vezetője *Kiss Aron dr.* pædagogiumi igazgató, többi előadói *Koch Ferencz dr.* a *chemiából*, *Vámgel Jenő dr.* a *biológiából*; mindketten gyakorlatokat is tartanak. — Részt vehet 50 hallgató; 20 államinak ad a kormány 100—100 korona segítséget. Ingyenes elszállásolás, mint a tanítóképző tanároknál.

Az *elemi iskolai* tanítók részére két helyen lesz az idén továbbképző jellemű tanfolyam: Budapesten az I. ker. áll. tanítóképzőben és Kolozsvártt az állami tanítóképzőben. A tárgy mindkét helyen ugyanaz: *lélektan, magyar irodalomtörténet, földrajz közgazdasági vonatkozásokkal, történelem különös tekintettel az alkotmány fejlődésére, fizikai gyakorlatok és gyakorlati tanítás.* Előadók Budapesten: *Baló József dr.*, *Palágyi Lajos*, *Farkas Sándor*, *Miklós Gergely*, *Kun Alajos*; Kolozsvártt: *Krausz Sándor*, *Belányi Tivadar*, *Felméri Albert*, *Kovács Béla*, *Hajtmann Pál* áll. tanító- és tanítónőképző-intézeti tanárok.

A *kereskedelmi* iskolai tanároknak ez idén nem lesz szüneti tanfolyamuk. Tavalyi, Kasán tartott nagy tanfolyamukról most adtak ki egy *Emlékkönyvet*, mely 165 oldalon leírja a tanfolyam történetét és közöl 19 ú. n. vendégelőadást, melyet szakbavágó dolgokról részint a tanfolyam hallgatói, részint a tanfolyamot időszakonként meglátogató vendég szakemberek tartottak. Érdekes, hasznos és maradandó emléke ez a tanfolyamnak. A gondolat és a szerkesztés érdeme *Schack Béla dr.* főigazgatóé, a tanfolyam vezetőjéé.

Ezzel kapcsolatban fölemlítjük, hogy a tanítóképző tanárok is földolgozták tavalyi tanfolyamuk anyagát az év folytán és közzé tették a Magyar Tanítóképzőben. Egyik előadó: *Ranschburg dr.* psychophysikai előadásainak így megjelent vázlatát kibővítette s ez most már mint tekintélyes, hat ív terjedelmű könyv fog az Egyesület kiadásában megjelenni. Ilyenformán a szüneti tanfolyamok az irodalmat is gazdagítják, a mivel egyúttal hatásuk a közvetlen hallgatók körén túl is terjed.

— A *genfi, grénobli és lausanni franczia nyelvi szünidei tanfolyamok.* Mint minden évben, úgy az idén is a genfi, grénobli és lausanni

egyetem tanárai francia nyelvi kurzust rendeznek. E kurzusok célja: és berendezése folyóiratunkban már több ízben volt ismertetve; most röviden csak a következők jelzésére szorítkozunk. A *genfi* kurzuson, mely 1902. évi július hó 16-tól ez év augusztus hó 28-ig fog tartani, a következő tanárok fognak előadásokat tartani: *Seitz* Károly egyszersmind a tanfolyam vezetője, *Muret* Ede, *Bailly* Károly, *Zbinden* Lajos, *Thudichum* György, *Dufour* Alfréd, *Platzhoff-Lejeune* Ede, *Flégénheimer* Ede, *Delétra* Dezső és *Fatio* Vilmos. A beiratási díj: 40 frk. Utbaigazításokat *Seitz* Károly genfi egyetemi tanár ad. *Grénobleban* júliustól szeptemberig minden hónapban váltakozó előadással lesznek ilyen tanfolyamok, melyen nemcsak a grénobli egyetemi, hanem párisi tanárok is előadásokat fognak tartani. Naponként négy előadási óra lesz. Az egyes kurzusokon való részvételi díj 30 frk, a három hónapra terjedő teljes kurzusokért összesen 60 frk fizetendő. A tanfolyam élén *Reymond* Marcel a *Comité de patronage des Etudiants étrangers* című egyesület elnöke áll (lakása Grénoble Université) ki szívesen szolgál minden rendű fölvilágosításokkal. A *Cours de Vacances à la facultés des Lettres à Lausanne* július 22-től augusztus 30-ig fog tartani. E tanfolyam programja igen érdekesen van összeállítva. Előadó tanárok: *Vallette Bonnard*, *Maurer*, *Rossier*, *Millioud*, *Taverney* és *André*. Ezekén kívül minden héten a lausanni egyetem egyik tanára az irodalom vagy a tudomány köréből fognak egy előadást tartani. Kik e tanfolyamon részt venni óhajtanak, forduljanak, *Bonnard J.* (Lausanne Avenue Davel 4) egyetemi tanárhoz. E kurzuson való részvételi díj hasonlóképp 40 frk. tj.

— **Svéd gimnasztika és katonai czélok.** Spekulánsok, egyoldalú tudósok vagy féltudósok ütik most a dobot a svéd gimnasztikának itt is, ott is, de leginkább Franciaországban. Természetesen a visszautasítások sem maradnak el s legutóbb dr. *Lachaud* orvos, a francia kamara tagja mért inkább messzehallatszó, mint veszedelmes csapást az importáló törekvésekre. Dr. *Lachaud* előttünk sem ismeretlen, mivel ő volt a párisi kiállítás alkalmából a nemzetközi torna-bajnoki versenyek rendező bizottságának elnöke. A francia lapok utóbbi időkben sűrűn emlegették, mivelhogy tevékeny részt vett a kamara által kiküldött tudósviz-bizottságban és a katona-orvosok ankettjén. A svéd gimnasztika ellen egy interview alkalmából nyilatkozott s fejtegetései között a következő a figyelemre legméltóbb: «Legfőbb célja (t. i. a svéd gimnasztikának) tágitani a mellkast s mondhatni mértéken túl. El kell ismerni, hogy egészségügyi szempontból ez nem rossz dolog, de teszem a katonának harczképessége szempontjából észszerűtlen, sőt — tovább megyek — ártalmas.

Az által, hogy a mellkas túlságosan kilép, a test rendes súlypontja helyét változtatja, hátra a gerincoszlop mögé kerül, a minék első követ-

kezménye a derék elfáradása. Megengedem, hogy a mindennapi életben, ha a derék nem is bír el sokat, a szabad mellkas sokat ér; harcztéren a katonára nézve a derék megterheltsége kész veszdelem, mikor a katona egész nap jól megrakott bornyut czipel.

Kijelentem — boncztani bizonyítékok fonalán — hogy ez esetben a derék elfáradása akkora lesz, hogy a svéd módra kikészített katonák hosszú idővel előbb fognak kidűlni mint azok, kiknek testét tornászatumk kitűnő elvei szerint erősítették.»

Ettől a hangtól az érdekelt francia sajtó erdejében nagy susogás és hangzavar támadt s az a legcsodálatosabb, hogy az ifjúság testi nevelésével foglalkozók is kapvá-kaptak ezeken az érveken.

Nálunk — legalább merem hinni — még azok is, mint e sorok írója, kik a svéd gimnasztikai rendszert jóval kisebb értékűnek valljuk, mint a magunkét, csak nagy gyanakvással fogadnók az ilyen, idegen czélokot becsempésző érvelést. Ha a testi nevelés czélja az volna, hogy a szó szűk értelmében *alkalmas* katonákat neveljünk, akkor szó nélkül el kellene fogadni Lachaud érvelését és ezt egy katona-tenyésztő eljárás, kezdetének tekinthetnők, melynek mihamar folytatása volna a mondott irányban. Mert ha lemondunk az *ember-nevelésről*, ha lemondunk arról, hogy szépen épített egyéneket képezzünk s egyedül arra nézünk, hogy a katonai szolgálat fizikai részének miféle anyag a légkedvezőbb, úgy nem csak a mellkas, de az egész felső test erősebb fejlesztésétől kell tartózkodnunk. Elérendő czélnak pedig az edzett, fáradság-bíró lábakat és súlytalan testet kellene tekintenünk s végre előnyt kellene adnunk a kicsiny embernek a nagy fölött, mert hisz amaz kisebb teher és kevesebb táplálható, tehát a táborig életben tovább bírja a járást és étlenséget. Ez ugyanaz a szellem, a mely megteremtette a jockay típust. De akkor hol marad az élet? Háborunak készülünk-e, vagy benső tartalommal bíró nemzeti életre? A nemzeti élet kicsúcsosodása a katonai szolgálat, avagy kultúr-feladatokon való munkálkodás?

A testnevelés nem lehet közömbös a honvédelem czéljaival szemben, az igaz. S két irányban szolgáljuk is a honvédelmi érdekeket. Megismertetjük növendékeinket a szakasz és század alakulások elemi formáival és kifejlesztjük bennök azokat a tulajdonságokat, melyek az igazi katona kriteriumát teszik: általános edzettséget és általános ügyességet, alárendelkezésre való készséget és önálló cselekvésre való képességet. Ez az egyik irány. Azon vagyunk továbbá, hogy a nemzet fizikai erejét és így produktivitását emeljük, szóval azon erő forrását, mely a hadsereget eltartja és a honvédelem eszközeit szolgáltatja. Ez a másik irány.

Ha pedig azt kérdezik, hogy hát akkor miért nem kell a svéd gimnasztika, ha ennek meg van az a képessége, hogy szép embereket

csinál, akkor azt feleljük, hogy a testi nevelés is csak nevelés, nevelni pedig csak a gyermeki természettel párhuzamosan lehet. A lélek fejlődését az érdeklődés biztosítja, a melyet kielégíteni és irányítani kell, a test fejlődésére nézve is meg van ez az ápolást igénylő érdeklődés, mely anyagi természetű és a mozgás vágyának nevezzük. De ennek a mozgás vágyának meg vannak a maga természetes formái, a melyet a tulajdonképeni svéd gimnasztika nem ismer. Mi pedig ezeket a természetes formákat akarjuk kielégíteni és irányítani. Mert a testi és lelki erők egységénél fogva csakis ezek, a fejlődő ember saját szüleményei, képesek a test és lélek izmosodását, kialakulását egyszerre szolgálni s oly becses lelki erők fejlődését biztosítani, melyek a svéd gimnasztikai rendszer programján teljesen kívül esnek. *Kovács Rezső.*

— **A fővárosi tanfőjelölések.** Hogy a föltétlenül uralkodó protekcziorendszerrel szemben is némi tér nyíljk a valódi érdem érvényesülésének, *Bárczy István* tanügyi tanácsos előzetesen bizonyos elvi megállapodásokra bírta rá a közoktatásügyi bizottságot, melyek a jelöléskor szem előtt lesznek tartandók. A legtöbb megállapodás igen egészséges; némelyiknek a megértéséhez azonban a fővárosi specialis szokások ismerete szükséges. Ez utóbbiakat mellőzve, fölemlíjtük a következőket. Az igazgatói állásokra való jelölésnél a *rátermettség* az irányadó, nem pedig az életkor vagy a szolgálati idő. A felsőbb leány- és polgári iskolákban a középiskolai képesítés elsőbbséget nem ad, mert a jelölésnél sem lehet mást figyelembe venni, mint *a mit a törvény előír.* Vidékieket igazgatónak nem, de rendes tanfőnek jelölnek, ha akad köztük «elismert pädagogus». Minden állásra hármás jelölés lesz. Azért hogy valaki segéd- vagy megbizott tanító volt, vagy helyettesített egy pár órát, a bizottság nem hajlandó elsőbbséget adni neki. Így még vidéki ember is bejuthat egyenesen rendes tanfőnek.

— **A német nyelv a fővárosi elemi iskolákban.** Az elemi iskolai idegennyelvtanítás pädagogiai absurdumának napjai úgy látszik meg vannak számlálva, bár egy kissé nehezen megy a kimulása. A régóta várt alkalom, hogy az állam a maga elemi iskoláinak új tantervet ad, a mire azután a főváros is életbe léptet egy hasonló, német nélküli új tantervet, még mindig késik, mert az állam új tanterve lassan készül. A főváros tanügyi tanácsosa, segítettő addig is a dolgon, véleményadásra szólította föl a testületeket; ennek folytán az igazgatóknak *Trajtler Károly* elnöklete alatt tartott értekezlete kimondotta, hogy a német nyelv minden átmenet nélkül kiküszöbölhető, s a ráfordított órákban — addig is, a míg új tanterv lesz — tanítsanak magyar helyesírást.

— **Az új műegyetem.** Wlassics miniszter benyújtotta a képviselőháznak a műegyetem új épületéről szóló törvényjavaslatot. Az előirányzat 10 millió korona, s az építkezések az idén megkezdve, legkésőbb

1911 végéig befejezendők. Ismeretes, hogy az új műegyetem telke a budai oldalon, a Ferencz József hidon aluli ú. n. Lágymányos dülőben van, és hogy a terjedelmes telken pavillonrendszerben fogják a műegyetemi épületeket elrendezni. Jut közbül tér kerteknek és atletikai gyakorlatokra is. A közeli Duna is segíti majd friss levegővel ellátni, s így a kötengerből kiváló szigeten egy kis friss tüdejű és friss kedélyű deákéletnek lesznek meg ott a külső feltételei.

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK.

Albert József, Mesék és egyéb költemények. Pozsony, 1902, szerző sajátja. 184 l. Ára 2 K.

Nagy László, Schvarcz Gyula, mint kulturpolitikus. A Magy. Pæd. Társ.-ban tartott emlékeszéd. Budapest, 1902, Eggenberger. 43 lap, ára 80 fillér.

Pecz Vilmos, O-kori lexikon. 18. füzet, Ἀρχαϊκὸν γράμματιον — Lyttus, 1089—1142 lap és az első kötethez tartozó előszó VIII l. Budapest, 1902, Franklin-Társulat. Ára 1 K.

Sassi Nagy Lajos, A XX. század igazi népnevelői. A magyar tanító-ság, papság, jegyzőség, gazdasági, társadalmi, erkölcsi, hazafias s népnevelői újabb nemzetmentő teendői és jogos követelései. Szeged, 1902, Endrényi L. nyomdája. 194. l., ára 1 K.

Simonyi Zsigmond és *Balassa József*, Német és magyar szótár; 2-dik, magyar-német rész. Budapest, 1902, Franklin-Társulat. 420 l., ára füzve 6 K., félbörkötésben 8 K.

Weszely Ödön dr., Az írásbeli dolgozatok -psychológiája. Budapest, 1902, Lampel R. (Wodianer F. és Fiai). 25 l., ára 50 fill.

A Magyar Filozófiai Társaság közleményei II. és III. füzet. Budapest, 1902, Magy. Filozof. Társ. (Franklin nyomda). Ezen füzet ára 3 K. Előfizetés egész évre 6 K.

Békefi Remig dr., A zirczi, pilisi, pásztói és szt.-gothardi cisztercerzi apátságok története; IV. kötet: A pásztói apátság története (1702—1814), 620 l.; V. kötet: A pásztói apátság oklevéltára (1342—1812), 512 l. Budapest, 1902, Hornyánszky V. nyomdája.

Halász Ferencz, Állami népoktatás. Budapest, 1902, Athenæum. 331 l. Ára 4 K.

Családi regénytár, kiadja a Szt. István Társulat. Egy kötet ára kötve 1 korona.

18. köt. *Csápodai Istvánné*, A kékruhás asszony; *Leon de Tinseau*, Psyche lámpája, fordította. A. V. 180 l.

19. köt. *Frankó Iván* dr., Hrícz és az urfi, fordította *Zsáthovics Kálmán*. 137 l.